

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 6 juli 2023

Datum GS-besluit : 5 september 2023

Vragen nr. 46

Vragen van **dhr. dr. M.C.A. Klein** (ChristenUnie) over provinciale rol bij innovatieve oplossingen voor stikstofprobleem

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 6 juli 2023 door het lid van Provinciale Staten, **dhr. dr. M.C.A. Klein** (ChristenUnie), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Het stikstofprobleem is complex, en als ChristenUnie fractie zijn we ervan doordrongen dat er geen simpele oplossingen zijn, maar dat de stikstofuitstoot teruggedrongen moet worden door verschillende maatregelen, waaronder extensivering van de landbouw, te combineren. Daarom willen we ons zo breed mogelijk laten informeren en blijven we in gesprek met heel diverse partijen.

Gedurende de afgelopen tijd heeft onze fractie zich verdiept in technische innovaties op het gebied van stikstofreductie, omdat we benieuwd zijn in welke mate innovaties een eventuele bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van het stikstofprobleem. In dit kader hebben wij onlangs een werkbezoek gebracht aan Special Machines de Boer in Opperdoes. De technische innovatie die is bedacht door dit bedrijf bestaat uit een systeem dat ammoniak uit de stallucht filtert, vastlegt en omzet in vloeibare ammoniak die weer gebruikt kan worden in de industriële sector, energiesector etc. Naast stikstofemissiereductie draagt de innovatie, volgens de ontwikkelaars ook bij aan dierenwelzijn door betere luchtverversing, en aan circulariteit door het opvangen en hergebruiken van ammoniak. Bovendien levert de innovatie een bijdrage aan CO₂-reductie, doordat de vloeibare ammoniak kan worden aangewend als CO₂-vrije brandstof (groene waterstof) in een brandstofcel. De technische innovatie bestaat nu nog uit een doorontwikkeld prototype dat volgens het bedrijf is getest in een onafhankelijk laboratorium. Uit de gesprekken die we hebben gevoerd blijkt dat het inzetten van nieuw ontwikkelde technische oplossingen vaak op barrières stuit. Om innovatieve systemen als deze goedgekeurd te krijgen dienen deze te worden toegevoegd aan de middelenlijst van de Regeling Ammoniak en Veehouderij (RAV). Deze lijst omvat diverse (hoofd)categorieën, naar stalsysteem en diertype. Voor toelating van een innovatief systeem tot deze lijst, dient de innovatie per categorie te worden getest en goed bevonden. Vervolgens wordt aan de hand van een rekenmethode bepaald hoeveel emissiereductie wordt bereikt.

Potentiële innovatieve oplossingen zoals deze lopen momenteel tegen de volgende problemen aan:

1. Het testen van de innovatie om op de middelenlijst te komen kost veel tijd en geld.
2. Het is lastig om een loket of samenwerkingsvorm te vinden waar technische innovaties als deze op integrale wijze samen met de overheid kunnen worden beschouwd en ingebed in nieuwe regelgeving.
3. Agrariërs willen en kunnen nog niet investeren in een oplossing, zolang deze niet past binnen de huidige middelenvoorschriften. Een proefstalopstelling zou in theorie tot de mogelijkheden behoren, maar er is op dit moment klaarblijkelijk nog te veel onzekerheid bij banken en veehouders om te investeren in een proefstalopstelling met een nieuwe innovatie. Voor de innovatie van Special Machines de Boer komt daar nog bij dat de oplossing niet goed past in het huidige systeem; De RAV-lijst koppelt middelenvoorschriften voor stalsystemen aan berekende emissiereductie, terwijl voor deze innovatie doelvoorschriften voor emissiereductie 1-op-1 gekoppeld kunnen worden aan meetbare emissiereductiewaarden.

De ChristenUnie heeft de volgende vragen aan het college van GS:

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag1:

Is het college op de hoogte van de ontwikkelingen van potentieel veelbelovende technische innovaties in haar provincie, en specifiek de oplossing van Special Machines de Boer?

Antwoord 1:

Ja daar zijn wij van op de hoogte en wij stimuleren innovaties met verschillende instrumenten. Zo heeft provincie Noord-Holland samen met provincie Utrecht en Zuid-Holland een subsidie van het Rijk aangevraagd voor een fieldlab (<https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/eip-fieldlabs>) om emissiearme stalsystemen mee te ontwikkelen. In de opstartfase zullen 50 Noord-Hollandse bedrijven meedoen. Specifiek met de heer De Boer zijn gesprekken gevoerd en wij hebben daar de verschillende instrumenten van de provincie voor het stimuleren van innovaties naast gelegd. Vervolgens heeft Special Machines De Boer meegedaan aan het accelerator programma GO!-NH van de provincie. Dit is een versnellingstraject speciaal voor MKB'ers en startups waarvan het product, de dienst of de innovatie zich nog in de ontwikkelingsfase bevindt (meer info over dit programma staat op https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Projecten/GO_NH). Gedeputeerde Beemsterboer wil graag voor een bezoek een afspraak maken met de initiatiefnemer van deze innovatie.

Vraag 2:

Is het provinciebestuur met de ChristenUnie van mening dat technische innovaties, naast andere maatregelen in de landbouwsector, een deel van de oplossing van het stikstofprobleem kunnen zijn?

Antwoord 2:

Ja.

Vraag 3:

Is het college het met de ChristenUnie eens dat een innovatie die meetbare hoeveelheden ammoniak produceert uit afgezogen stallucht een onomstotelijke bijdrage levert aan de reductie van stikstofemissies?

Antwoord 3:

Of deze innovatie een onomstotelijke bijdrage levert aan vermindering van stikstofuitstoot hangt er mede vanaf wat er vervolgens mee gebeurt en of de vermindering van stikstofuitstoot in praktijk geborgd kan worden. Met de tot nu toe beschikbare informatie is nog niet volmondig ja te zeggen op deze vraag.

Vraag 4:

Herkent het college het probleem dat innovatieve oplossingen niet van de grond kunnen komen door de geschetste dynamiek (testen en certificeren is duur, maar zolang er geen testen zijn wordt er niet in geïnvesteerd). Waarom wel/niet?

Antwoord 4:

Het is ons bekend dat testen en certificeren kostbaar is. Wij faciliteren mede daarom de ontwikkeling voor het op de markt brengen van innovaties op verschillende manieren, zie ons antwoord op vraag 5. Verder zien wij vele innovaties binnen de agrarische sector deze weg van testen en certificeren afleggen. Voor mestverwerking en -verwaarding zien wij verschillende innovaties op doorbreken staan.

Vraag 5:

Welke rol kan de provincie innemen om dit probleem te helpen oplossen? Is de provincie bijvoorbeeld bereid een proefopstelling (mede) te financieren, of zijn er andere instrumenten die het bovenstaande probleem kunnen doorbreken.

Antwoord 5:

Naast dat Provincie Noord-Holland samen met provincie Utrecht en Zuid-Holland een subsidie van het Rijk heeft aangevraagd voor een fieldlab (<https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/eip-fieldlabs>) om emissiearme stalsystemen mee te ontwikkelen (zie ons antwoord op vraag 1), hebben wij verschillende instrumenten ingesteld om innovaties aan financiering te helpen. Zo is Special Machine de Boer op de verschillende mogelijkheden gewezen, waaronder:

- Programma Investeringsgereed Innovatie MKB van de provincie die innovatieve bedrijven helpt bij het vinden van financiering. Het programma heeft de afgelopen 6 jaar voor bijna 200 miljoen Euro aan financiering opgehaald;
- GO!-NH, waaronder het accelerator programma die start en scale ups helpt bij het scherp krijgen of opschalen van hun propositie(innovatie);
- Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren subsidie voor ondersteuning van technische innovaties die bijdragen aan het missiegedreven innovatiebeleid van het Rijk;
- Het Innovatiefonds Noord-Holland van de provincie investeert in de moeilijke eerste fase in pilots en proefopstellingen.

Special Machines de Boer heeft meegedaan aan het GO!-NH programma. De provincie heeft de heer De Boer gewezen op de mogelijkheid de innovatie te pitchen voor de groene groeiers van VNO-NCW op het thema stikstof. De heer De Boer heeft dat gedaan en heeft meegedaan aan het accelerator programma GO!-NH van de provincie. Hiermee is de innovatie onder de aandacht gebracht van bedrijfsleven en overheden.

Vraag 6:

De ChristenUnie ziet ook dat technische innovaties als deze aanlopen tegen de huidige regelgeving en beheerssystemen (middelenvoorschriften in plaats van meetbare reductiedoelen). Herkent het college dit probleem?

Antwoord 6:

Wij herkennen niet dat middelen voorgeschreven worden vanuit de provincie dan wel vanuit het Rijk. Zo heeft het Rijk in het Nationaal Programma voor het Landelijk Gebied richtinggevende doelen voor vermindering van uitstoot meegegeven in plaats van het middelvoorschriften. Wij zien wel dat geborgd moet worden hoeveel stikstofuitstoot nieuwe technieken in de praktijk ten minste reduceren om juridisch houdbare vergunningen te kunnen verlenen aan veehouders die gebruik willen maken deze technieken. Zo concludeerde de hoogste algemene bestuursrechter op 7 september 2022 dat de rekenwaarden, zogenoemde stikstofemissiefactoren, om vermindering van stikstofuitstoot te berekenen door het toepassen van technieken, onvoldoende zekerheid bieden over het in de praktijk daadwerkelijk realiseren van deze vermindering (<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@132885/emissiearme-stallen/>).

Door samen met provincie Utrecht en Zuid-Holland fieldlabs uit te voeren, zie ons antwoord op vraag 5, dragen wij bij aan verdergaande ontwikkeling van stikstofemissiefactoren voor technieken die stikstofuitstoot verminderen.

Vraag 7:

Is de provincie bereid om samen met belanghebbenden en overheden te zoeken naar een oplossing voor dit probleem, bijvoorbeeld door te lobbyen bij het Rijk?

Antwoord 7:

Wij blijven innovaties faciliteren, zie ons antwoord op vraag 5 en 6. Als wij uit gesprekken met belanghebbenden verbeteringsmogelijkheden zien voor onze instrumenten of die van het Rijk dan gaan wij daarmee aan de slag.